Ankenævnet for Forsikring

918/13

Den 10. juni 2013 blev i sag nr. 83.325:

xxxxxxxx xxxxxxxx xxxxxxxxx
xxxxxxxxx xxxxxxxxx x xx xxxxx
xxxx xxxxxxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har en individuel pensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i Nordea Pension. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har standset udbetaling af invalideydelser og præmiefritagelse pr. 1/2 2011.

Selskabet har udbetalt midlertidige ydelser og bevilget præmiefritagelse i perioden 4/4 2008 - 1/2 2011. Herefter har selskabet vurderet den generelle erhvervsevne og fundet, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat, men ikke med mindst 50 % af den fulde erhvervsevne.

Den tegnede forsikring giver ret til udbetaling af invalidepension og præmiefritagelse, såfremt forsikredes erhvervsevne nedsættes til halvdelen eller mindre af den fulde erhvervsevne. Der er en karenstid på 3 måneder.

Klageren, der er født i 1975, har afsluttet folkeskolen med 10. klasse og har efterfølgende gennemført undervisningen på HF, men har ikke afsluttende eksamen herfra. Hun har haft forskelligt ufaglært arbejde, indtil hun i 2000 blev ansat som salgselev i et forsikringsselskab. I forsikringsselskabet blev hun senere fastansat som kunderådgiver, ligesom hun var tillidsrepræsentant i ca. 2 år. I 2006 oplevede hun en krisereaktion, idet en bedsteforælder døde, og der var tillige ægteskabelige problemer. I 2007 fik hun tilta-

gende skulderproblemer og derudover smerter grundet muskelspændinger i nakke og ryg. En MR-scanning har vist en midtstillet prolaps svarende til L5/S1, som er blevet behandlet konservativt. Hun har gennemgået en skulderoperation grundet indeklemningssyndrom på et privathospital den 19/11 2008.

Grundet langvarigt sygdomsforløb blev hun afskediget 1/3 2008 med lønophør pr. 31/8 2008.

Klageren har indsendt ansøgning om udbetaling og præmiefritagelse ved tab af erhvervsevne den 12/6 2008. Som begrundelse for uarbejdsdygtigheden har hun anført:

> "Hvilken sygdom/ulykkestilfælde har foranlediget uarbejdsdygtigheden?
>
> Hovedpine/migræne og hold i ryg og nakke. Dårlig højre skulder samt ryggen og lidt i venstre skulder. Har svært ved at bruge min arm - har ingen kræfter i den og den går ud af leddet ofte."

Hun har i ansøgningen endvidere anført, at hun har været fuldtids sygemeldt fra 4/1 2008, idet hun ikke er i stand til at passe sit arbejde på grund af smerter, og idet hun ikke kan sidde og arbejde ved pc grundet kramper i skuldre og ryg, hold i nakken og voldsom hovedpine.

Selskabet indhentede det lægelige og kommunale materiale og bevilgede midlertidige invalideydelser og præmiefritagelse fra karensperiodens udløb 4/4 2008.

Selskabet indhentede løbende de lægelige og kommunale oplysninger. På jobcentrets foranledning blev der udarbejdet psykiatrisk speciallægeerklæring den 19/11 2009. Det fremgår bl.a. heraf:

> "**Ad nuværende problemstilling**
> ...
> Om aktuelle, eksistentielle forhold beskriver hun sit parforhold som særdeles velfungerende, og parret skal, som anført, giftes. Hendes samlever er kontoransat i privat firma. De bebor hendes bolig og har i alt 5, middelstore hunde.
>
> Det er [klagerens] egen opfattelse, at den afgørende faktor, både for hendes humør og hendes funktionsevne, er hovedpinetendensen (og sekundært andre smerter).
> På gode dage kan hun sagtens gøre rent, lave mad, beskæftige sig ved pc-en og gå tur med hundene.

> [Klageren] vil gerne på arbejdsmarkedet igen. Adspurgt om ideelle ønsker anfører hun uddannelse til dyreassistent hos dyrlæge. Mere realistisk når vi frem til lettere kontorarbejde - hvor der frem for alt ikke er for meget støj (trigger hovedpine) og ikke fuldtids.
> ...
> **Ad objektivt psykisk:**
> ...
> Jeg registrerer ikke objektivt nogen nævneværdige opmærksomhedsproblemer under samtalen. I øvrigt frembyder [klageren] ingen objektive tegn på anden grovere psykopatologi.
>
> **Ad konklusion:**
> ...
> Der er intet i anamnesen, der tyder på, at ændringer af den medikamentelle, antidepressive behandling i sig selv ville kunne ændre tilstandsbilledet væsentligt. [Klageren] vil være villig til at underkaste sig en arbejdsprøvning - som efter mit skøn vil være den bedste måde at komme videre på, idet jeg kan tiltræde lægekonsulentens seneste skøn om, at man ikke på det foreliggende kan være sikker på, at [klageren] vil kunne genoptage fuld, erhvervsmæssig beskæftigelse inden for den givne tidsramme."

I brev af 26/8 2010 til klageren har selskabet på baggrund af det foreliggende kommunale og lægelige materiale vurderet, at hun ikke længere har ret til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension. Selskabet finder ikke, at der er lægelig dokumentation for, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat med halvdelen eller mere. Selskabet bevilgede imidlertid en forlængelse af præmiefritagelse og invalideudbetalinger frem til 1/2 2011, da selskabet havde forståelse for, at hun havde brug for en omstillingsperiode.

Klageren stillede sig undrende over for selskabets afgørelse, idet hendes tilstand ikke har ændret sig, ligesom hun nu har fået stillet diagnosen fibromyalgi.

Selskabet har fastholdt sin afgørelse i flere efterfølgende breve som svar på klagerens henvendelser.

I kommunalt regi deltog klageren i erhvervsafklaring/virksomhedspraktik i perioden 1/10 2010 - 31/12 2010. Af evalueringen fra dette forløb fremgår bl.a.:

> "Arbejdstiden er nu fastlagt til 17,5 timer om ugen fordelt på 5 dage, der er forsøgt med flere timer, men det gik for meget ud over helbredet. Det lykkes ikke at øge timetallet mere i forløbet.
>
> Arbejdsgiver vurderer [klagerens] effektive arbejdsindsats til at ligge mellem 85 og 100 % i de præsterede timer og med de udførte arbejdsfunktioner.

> [Klageren] opleves som en positiv og venlig person. Hun har samarbejdet optimalt i forløbet, og alle aftaler overholdes punktligt.
>
> På baggrund af praktikken vurderer undertegnede, at [klagerens] helbredsmæssige situation er en barriere i forhold til det ordinære arbejdsmarked.
>
> [Klageren] har efter min vurdering været afklaret under de mest optimale forhold, hvad angår de stillende arbejdsopgaver og skånehensyn. Undertegnede kan ikke pege på andre arbejdsområder, der kan give et andet billede af [klagerens] arbejdsevne."

På Jobcentrets foranledning er klageren blevet undersøgt af speciallæge i reumatologi og intern medicin, og lægen har i erklæring af 24/6 2010 bl.a. anført:

> "**Objektivt**
> Vågen og klar. Puls 70 regelmæssig. Vægt 106 kg. Normalhøjde, således betydelig overvægtig. Virker lidt stillestående og lettere trist men ellers svarer hun adækvat på spørgsmål. Bevæger sig lidt stift delvist pga. overvægten.
> ...
> [Columna cervikalis: Der er normal bevægelighed i alle planer.
> Overekstremiteter: Normal bevægelighed i alle led. Ingen ledhævelser.
> Columna thoracolumbalis: Der er lidt nedsat bevægelighed i lænderyggen, hun angiver smerter ved foroverbøjninger.
> Der er normal bevægelighed i hofter, knæ og ankler. Der er normal neurologi på u.e. og o.e. ved grov undersøgelse. Der er diffus ømhed med 17/18 fibromyalgi tenderpoints, således diffus muskelømhed i nakkeskulderåget, smerter svarende til den ene underarm, udtalt ømhed i begge glutealregioner og også diffus ømhed af ben. Der er endvidere diffus fjedringsømhed i hele ryggen og udtalt diffus muskelømhed i hele ryggen.
> ...
> **Konklusion**
> Mangeårige diffuse smerter fra bevægeapparatet med især smerter i nakke, ryg og glutealregioner med udstråling til ben. Der ikke nogen sikker objektiv årsag til smerterne, dog er der diffus ømhed, og hun opfylder kriterier for fibromyalgismertesyndromet. Dertil også generel træthed, psykisk lidelse med stress, angst og depression. Der er ikke indikation for yderligere udredning. Behandlingsmæssigt har hun i lang tid været i behandling med antidepressiva, været hos psykolog og forsøgt såvel træning på kondicykel som rygtræning og anden form for motion uden nogen væsentlig effekt på symptomerne. Undervisning af smertehåndtering har, så vidt jeg kan forstå, også været forsøgt.
> Dette er behandlingsmulighederne af tilstanden. Alt i alt har jeg således ikke nogen oplagte behandlingsmuligheder.
> Vægttab har også været forsøgt uden nogen væsentlig effekt på smerterne, dette foreslås dog alligevel af hensyn til generel sundhedsfremme og forebyggelse af forskellige andre sygdomme."

Kommunen visiterede efterfølgende klageren til fleksjob med virkning fra 9/5 2011.

Klagerens advokat er herefter indtrådt i sagen og har i brev af 21/6 2012 til selskabet krævet, at selskabet genoptager invalideudbetalinger og præmiefritagelse, idet det er

advokatens vurdering, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen.

Selskabet har fastholdt sin afgørelse i brev af 2/8 2012 til klageren.

Advokaten har indsendt klage til nævnet den 26/11 2012 med krav om udbetaling af invalideydelser og præmiefritagelse og har til støtte herfor bl.a. anført:

> "Selskabet skriver imidlertid d. 2. august 2012, bilag ..., og skrivelsen er et standardafslag med henvisning til, at der ikke er nye lægelige oplysninger (det var heller ikke postuleret fra undertegnedes side) samt et standardafsnit omkring førtidspension/fleksjob contra selskabets vurdering.
>
> Selskabet forholder sig med andre ord overhovedet ikke konkret til min skrivelse af 21. juni 2012.
>
> For god ordens skyld fremlægges forsikringsbetingelserne nr. 281 gældende fra 1. januar 1995 for forsikringen, bilag ...
>
> Det er herefter klagers opfattelse, at der i den konkrete skadesag er sammenfald mellem den offentligretlige bedømmelse og den forsikringsretlige bedømmelse, jfr. at min klient udelukkende er visiteret til fleksjobordningen på grund af de helbredsmæssige forhold, altså de lægelige oplysninger.
>
> Dette er suppleret med et afprøvningsforløb, der har vist, at min klients reelle erhvervsevne er mindre end halvdelen af den normale på arbejdsmarkedet gældende for personer af min klients køn, alder og uddannelse på samme egn.
>
> Det gøres endvidere gældende,
>
> *at* der således ikke er konkurrerende årsager i form af sociale forhold etc.,
>
> *at* den samlede lægelige bedømmelse understøtter, at erhvervsevnen er nedsat med halvdelen eller mere på afgørelsestidspunktet i august 2010,
>
> *at* det offentligretligt er en betingelse for visitation til fleksjob, at erhvervsevnen er varigt nedsat, jfr. lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 69, stk. 1,
>
> *at* nedsættelsen skal udgøre minimum halvdelen, for at man kan placere borgere i fleksjob, samt
>
> at det skal være umuligt at omskole eller revalidere borgeren til anden selvforsørgende arbejde, jfr. lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 70, stk. 2, før visitation til fleksjob."

Selskabet har over for nævnet i brev af 29/1 2013 fastholdt sin afgørelse og har til støtte herfor bl.a. anført:

6. 83.325

"Ved speciallægens undersøgelse finder han lidt nedsat bevægelighed i lænderyggen med smerter ved foroverbøjning. Der findes desuden diffus ømhed svarende til fibromyalgismertesyndrom. Forsikrede er desuden betydelig overvægtig. Der er normale fund ved resten af speciallægens undersøgelse. Speciallægen finder, at der ikke er nogen sikker objektiv årsag til smerterne, men han finder at forsikrede opfylder kriterierne for fibromyalgi. Speciallægen konkluderer, at tilstanden er stationær dog med mulighed for bedring på længere sigt, når man tager i betragtning, at der er manglende objektiv medicinsk årsag til smerterne, og at de psykiske symptomer er medvirkende til tilstanden.

Det fremgår af speciallægeerklæring fra speciallæge i psykiatri ... af 19. november 2009 (bilag ...), at forsikrede senest har været i antidepressiv behandling de sidste 1½ år. Væsentligste klage er hyppig hovedpine spændende fra nakkeregionen om i begge tindinger og omkring øjnene. Det fremgår: 'Det er [klagerens] egen opfattelse, at den afgørende faktor, både for hendes humør og hendes funktionsevne, er hovedpinetendensen (og sekundært andre smerter).
...
Speciallægen finder ved sin undersøgelse, at forsikrede ikke virker glad, men at der ikke er indtryk af dybere depression. Speciallægen finder ikke nogen nævneværdige opmærksomhedsproblemer ved sin undersøgelse eller andre tegn på anden grovere psykopatologi. Speciallægen konkluderer, at forsikrede ved undersøgelse muligvis har tegn på lettere restdepression, og at hun har manglende evne til at tidsfæste data, men er i tvivl, om dette er med baggrund i forsikredes hovedpine. Speciallægen konkluderer, at forsikrede lider af periodisk depression, som ved undersøgelsen er af lettere grad. Forsikrede er i relevant behandling.

På grundlag af speciallægeerklæringerne vurderer vi, at forsikredes generelle erhvervsevne kan vurderes. Vi vurderer, at forsikrede har flere gener, der nedsætter hendes generelle erhvervsevne men ligeledes, at der på flere områder er dokumenteret en bedring af de gener, der førte til hendes sygemelding.
Det fremgår således af speciallægeerklæringerne, at der netop er sket en bedring af forsikredes hovedpine, psykiske tilstand og skuldersmerter. Det fremgår, at forsikrede nu kun har hovedpine 2 - 4 gange om måneden, hvor det af den psykiatriske speciallægeerklæring fremgår, at forsikredes væsentligste klage er hyppig hovedpine. Forsikrede beskriver da også selv overfor speciallægen i psykiatri, at hendes hovedpinegener i væsentlig grad er det, der på daværende tidspunkt påvirker hendes humør og funktionsevne. Vi må derfor antage, at forsikredes helbredstilstand er væsentligt bedret, idet hyppigheden af hovedpinen er stærkt reduceret. Ligeledes fremgår det, at der er sket en bedring af forsikredes skuldergener, hvor der tidligere var konstante smerter nu kun er smerter, når hun løfter. Endelig fremgår det, at forsikrede tidligere led af depression og angstsymptomer, hvor speciallægen i psykiatri finder, at hun ved undersøgelsen lider af periodisk depression af lettere grad, men at de lette depressive symptomer muligvis er forårsaget af, at hun på dagen havde svær hovedpine.

Forsikrede lider udover ovenstående tillige af diffuse smerter, rygproblemer, indsovningsbesvær og nedsat koncentrationsevne. Det fremgår af helbredsoplysningerne, at disse gener har stået på i mange år, hvor forsikrede, generne til trods, har formået at varetage et arbejde. Hun har således lidt af koncentrationsvanskeligheder siden hun var teenager, hvilket besværliggjorde at gennemføre en ungdomsuddannelse. På trods af dette og på trods af forsikredes ryggener, der er opstået efter en arbejdsskade i 1997, har forsikrede formået at gennemføre en uddannelse til kunderådgiver i Tryg, hvor hun efterfølgende har formået at passe sit job og opnå udnævnelse, frem til hun sygemeldes på grund af primært tiltagende stress, depression og skuldersmerter.
...

Vi vurderer, at forsikrede har skånebehov i form af let nedsat arbejdstid, ingen stressende arbejdsforhold, ingen arbejdsopgaver der kræver en høj grad af koncentrationsevne, ingen skulder- eller rygbelastende arbejdsopgaver, mulighed for at hvile i løbet af arbejdsdagen samt mulighed for hyppigt at skifte arbejdsstilling mellem stående, siddende og i mindre grad gående arbejde.

Vores vurdering understøttes af oplysningerne fra kommunen. Det fremgår heraf, at forsikrede den 8. januar 2008 formår at arbejde ca. 20 timer om ugen i sit hidtidige job. Det fremgår dog også, at forsikrede efter endt arbejdsdag har så stærke smerter, at hun ikke formår at lave noget praktisk derhjemme, idet hun hviler sig resten af dagen. Samtidig har vi helbredsmæssig dokumentation for, at forsikredes helbredstilstand efterfølgende er bedret.

Ved arbejdsprøvning fremgår det af kommunens oplysninger den 20. maj 2009, at forsikrede har haft 5 fraværsdage på grund af migræne. Det fremgår af speciallægeerklæringen fra juni 2010, at forsikrede nu kun har migræne 2 - 4 gange om måneden, hvilket er en betydelig bedring.
...
Forsikrede er tilkendt fleksjob via kommunen. Vi gør i den forbindelse opmærksom på, at der ikke er identitet mellem kommunens og vores afgørelse. Vi gør ligeledes opmærksom på, at vores afgørelse er truffet på grundlag af den foreliggende helbredsmæssige dokumentation, hvor det i henhold til ovenstående ikke er godtgjort, at forsikredes generelle erhvervsevne er nedsat med halvdelen eller mere.

Vi fastholder således vores afgørelse, idet vi mener, at forsikredes helbredstilstand er forenelig med en arbejdsindsats på mere end halvdelen af en almindelig arbejdsuge, når der er taget hensyn til hendes skånebehov i form af let nedsat arbejdstid, ingen stressende arbejdsforhold, ingen arbejdsopgaver der kræver en høj grad af koncentrationsevne, ingen skulder- eller rygbelastende arbejdsopgaver, mulighed for at hvile i løbet af arbejdsdagen samt mulighed for hyppigt at skifte arbejdsstilling mellem stående, siddende og i mindre grad gående arbejde."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**§ 6. Invaliditet**

Stk. 1
Dersom forsikringen omfatter invalideydelse og/eller præmiefritagelse gælder herom nedenstående regler.

Stk. 2
Ret til fuld invalideydelse og/eller fuld præmiefritagelse har den forsikrede, der på grund af sygdom eller ulykkestilfælde mister mindst 2/3 af sin fulde erhvervsevne uden, at det skyldes forsæt. Hvis erhvervsevnen er nedsat til mellem 1/2 og 1/3, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse, når forsikringsbegivenheden ikke er forvoldt med forsæt af forsikrede.

Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring. Er forsikringen tegnet efter aftale med en arbejdsgiver, kan omskrivning til præmiefri forsikring alene ske efter fratrædelse.

Stk. 3
Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til udbetaling af invalideydelse og/eller præmiefritagelse foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til - bedømt under hensyn til hans nuværende tilstand, hans uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end henholdsvis 1/3 og 1/2 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.
...
Stk. 6
Præmiefritagelse respektive udbetaling af invalidepension får virkning fra den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i 3 måneder."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagens materiale, herunder særligt den reumatologiske speciallægeerklæring, finder nævnet det ikke bevist, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad fra den 1/2 2011.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen